

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

ВІСНИК

**НАУКОВОГО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО-
ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 1 (33)

Вінниця – 2020

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу
ВИПУСК № 1 (33)

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
Серія ВЦ № 1065-423-ПР від 24 грудня 2019 року

Журнал
(науково-виробничий, навчальний, довідковий)

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік
Мова видання: українська, російська, англійська, німецька

Тематичні напрями Вісника:

- ❖ Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- ❖ Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- ❖ Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- ❖ Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- ❖ Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- ❖ Challenges in Education
- ❖ Відомі імена року

Номер затверджено на засіданні науково-методичної ради
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Протокол № 3 від 25 лютого 2020 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.;
відповідальний редактор: методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Заболотний В.Ф., д.філ.н. Войцехівська Н.К., д.філ.н., проф. Слободинська Т.С., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В., к.мист-ства Іскра С.І., к.пед.н. Головська І.В., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Луцинкевич Л.А., Царик А.П.

Відповідальність за зміст статей несуть автори
Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу/[ред.кол.: Войцехівський К.Ф. (гол.ред) та інші]. – Вінниця: Вінницька міська друкарня, 2020. – Випуск 1(33). – 155с.

З М І С Т

ВІДПОВІДАЛЬНЕ ЛІДЕРСТВО – ШЛЯХ ДО УСПІХУ

ПЕДАГОГІЧНІ ТА ЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ

РОМАНЕНКО В.В <i>Англійський фольклор як засіб формування соціокультурної компетентності школярів та студентів на різних етапах вивчення іноземної мови.</i>	13
ШЕРШУН Г.В <i>Безпека життєдіяльності як важлива складова професійної підготовки майбутнього фахівця.....</i>	17
ГРУЩЕНКО М.М., ЛЕЛЯК Л. М., MARTИНЮК В.М., ДМИТРИШИН Д.О <i>Формування фізичної культури особистості – основна педагогічна функція фізичної культури .....</i>	21
БУГА О.І <i>Діджиталізація педагогічної освіти освітнього процесу в закладах вищої освіти.....</i>	26
АВТУХОВ С.Л. <i>Фахова музична підготовка .....</i>	30
ЗАВАЛЬНЮК Я.М <i>Lexikologie, ihre aufteilung .....</i>	33
ГОРБАТА Л.Ф., ГУЛЯС Н.М <i>Позакласне життя та діяльність наукового обласного ліцею-інтернату.....</i>	39
КОРОЛЬ Т.І. <i>Формування навичок мислення вищого рівня на уроках англійської мови.....</i>	42
КРОПИВНИЦЬКА Г.М., ЛАГОЛА І.М. <i>Використання технологій інтерактивного навчання на уроках літературного читання під час вивчення творів різних жанрів (на прикладі творчості Т.Шевченка).....</i>	49
СЛОБОДЯНЮК В.Ю. <i>Особливості роботи з інтерактивними посібниками на заняттях з німецької мови .....</i>	54
ГОРБАТА Л.Ф. <i>Складові компоненти здорового способу життя старшокласників .....</i>	58
ЦАРИК А.П., ДМИТРИШИН Д.О. <i>Орієнтація оздоровчих видів гімнастики в систему фізичного виховання школярів .....</i>	61
ЯКОВЛІВА О. П <i>Формування когнітивної діяльності учнів початкової школи у процесі ігрової терапії.....</i>	66

ІНТЕГРАЦІЯ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ ЯК МЕХАНІЗМ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ

КЛИМЕНКО О.Ф <i>Теоретико-методологічне обґрунтування поняття сталого розвитку .....</i>	70
САВЧЕНКО О.С <i>Особливості копінг-поведінки творчої особистості .....</i>	73

ДУБЕНСЬКА Т., ЛАГОЛА І.М. Використання технологій критичного мислення на уроках літературного читання як засобу формування мовної особистості молодшого школяра.....	75
ЯРМОЛЕНКО М.П. Експериментальне дослідження креативності підлітків	80
КОВАЦЕНКО Г.В Розвиток образного мислення студентів на заняттях з фортепіано	85
ПЛОТИЦЬКА Ю.П Ефективна комунікація як засіб виробництва знання	89
ФЕДОРЧУК С.Ф Проблеми духовного розвитку особистості у контексті сучасних культурних умов	92
ОСАДЧУК А.С Вчинення правопорушень студентами	94

ЛАБОРАТОРІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ТА ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ ПЕДАГОГА

СВИНАРЧУК В.М Сценарій військово-спортивного свята «Козацькі ігри патріотів»	97
ДИМІНСЬКА В.К., ПЕКУРАРУ Л.Г Музика об'єднує світ	104
МАРЦЕНЮК В.М Виховна година «Я – дитина і маю права».....	109
ДИМІНСЬКА В.К ПЕКУРАРУ Л.Г. Про що може розповісти сонатна форма	116
МАЗУР Т.А., БЕРЕЖАНСЬКА О.Ю. «О слово рідне, хто без тебе я?»	120
КАСІЯНЕНКО О.М Оформлення реквізитів: вимоги та правила План–конспект заняття.....	131
КИСЕЛЕВ Д.Л Из эпистолярного обзора возрождения: Данте и Шекспир..	139
КУШКО І.С. Розробка уроку: Державотворчий процес періоду директорії....	142
ПРИСЯЖНЮК Д.С Спорт у Вінниці на початку ХХ століття.....	149
КЛАПКО С.В. Тематичні обрії Шевченкової поезії	152

ВИМОГИ до підготовки науково-методичних статей Збірника «Вісник науково-методичних досліджень «Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу»	156

дослідженні ми працюємо над розробкою експериментальної програми з видів оздоровчої гімнастики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Васьков Ю. В. Особистісно зорієнтоване навчання – нова освітня парадигма (за І. С. Якиманською) / Ю. В. Васьков // Фізична культура в школі. – 2004. – С. 2–7. Педагогічні технології навчання фізичної культури
2. Бабич Ю. В. Применение элементов хореографии на уроках физической культуры в школе / Ю. В. Бабич и др. // Физкультурное образование Сибири. – 1998. – № 8. – С. 8–14.
3. Концепция учебно-тренировочной специализации физкультурного образования старших школьников / авт.-сост. В. Г. Хромин, В. Н. Потапов, Е. В. Хромин, И. И. Сулейманов. – Омск ; Тюмень : [б. и.], 1998. – 63 с.
4. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Фізична культура 5–12 класів. – К. : [б. в.], 2005. – 271 с.
5. Смолевский В. М. Нетрадиционные виды гимнастики / В. М. Смолевський, Б. К. Ивлиев. – М. : Просвещение, 1992. – С. 7–12.
6. Теорія і методика фізичного виховання : у 2 т. Т. 2 / за ред. Т. Ю. Круцевич. – К. : Олімпійська л-ра, 2008. – С. 75–79.

УДК 373.2.091.33 – 27.22 : 796]:
159.922.72

ЯКОВЛІВА О. П., кандидат педагогічних наук, доцент КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

ФОРМУВАННЯ КОГНІТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ІГРОВОЇ ТЕРАПІЇ

***Summary.** The article deals with the problems of formation of cognitive activity of elementary school students in the process of play therapy. The use of game technology by teachers in elementary school lessons promotes the acquisition of the knowledge offered to the best of their ability.*

It has been confirmed that play therapy is the most effective technique of childhood as it approaches the reality and the need of the child to play.

The basic directions of game therapy are theoretically substantiated: psychoanalytic game therapy, game therapy of relationships.

Keywords: play therapy, game, cognitive activity, learners, primary school

Постановка проблеми. Дієвим пізнання є навчальна гра. Навіть засобом залучення учнів до навчальної ефективно працюючі вчителі не можуть діяльності, до одержання радості від навчити учнів, які ще не готові вчитися.

Ігрова терапія є доповненням до навколишнього середовища, де перебуває учень початкової школи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значну увагу процесові ігрової діяльності приділяли у своїх працях К.Андреас, А.Бурлачук, Є.Зайка, С.Кузікова, В.Леві, Г.Лендрет, Я.Кесслер та ін., її зв'язку з формуванням когнітивних процесів, емоціями та почуттями – К.Ізард, Т.Гаврилова та інші.

Основна увага в цих дослідженнях спрямовувалася на вивчення формування когнітивної діяльності учнів початкової школи у процесі ігрової терапії.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати проблеми формування когнітивної діяльності у процесі ігрової терапії.

Результати дослідження та їхнє обговорення.

Теоретичне обґрунтування проблеми формування когнітивної діяльності учнів початкової школи потребує, передусім, виконання вимог закону України «Про освіту» [2].

Національна система освіти висуває перед психологом та вчителем завдання створити дитині умови для її максимального саморозвитку. Для цього процес навчання має бути максимально наближеним до можливостей дитини.

Дієвим засобом залучення учнів до навчальної діяльності, до одержання радості від пізнання є навчальна гра. Саме вона має велике значення в задоволенні людської потреби пізнання світу, входячи у психологічний і фізичний світ дитини з перших днів її існування [1, 39-40].

Виникнення в 60-х роках минулого століття у США програм психологічної допомоги дітям у початковій школі

відкрило шлях для розвитку застосування методу ігрової терапії в роботі шкільного психолога для того, щоб задовольнити потреби, що виникають періодично в житті кожної дитини, а не тільки дитини з дефектом психологічного розвитку.

Основна мета початкової школи – допомогти дітям в їхньому інтелектуальному, емоційному, фізичному та соціальному розвитку, пропонуючи їм відповідні можливості навчання.

Отже, головне завдання використання ігрової технології полягає в тому, щоб допомогти дітям підготуватися до засвоєння запропонованих знань якнайкраще.

Дітей неможливо змусити навчатися чому-небудь. Навіть ефективно працюючі вчителі не можуть навчити дітей, які ще не готові вчитися. Саме перехід на навчання з шести років викликав великий інтерес до активних методів освітнього процесу. Це зумовлено тим, що в учнів шести років переважають ігрові інтереси, довільна поведінка, наочно-образне мислення. У цьому випадку ігрова терапія є доповненням до навколишнього середовища, досвідом, який дає змогу школярам найбільш ефективно використовувати свої здібності до навчання.

Роль гри посідає надзвичайно важливе місце в процесі формування когнітивної діяльності дитини. Звертаючись до європейської історії, зазначаємо, що вперше категорія гри ввелася 2500 років тому Гераклітом Ефеським, який висунув таке положення: «Вічність – це дитя, яке грається, яке розставляє шашки: царство (над світом) належить дитині» [4, с. 23-25].

Методи ігрової терапії розроблялися в багатьох психотерапевтичних напрямках, найбільш ефективні підходи до формування когнітивної діяльності розбудовував психоаналітичний. Тут гра розглядається як особлива символічна діяльність дитини. Також значний напрямок в ігровій терапії – це терапія взаємин. В ігровій терапії стосунків основна увага приділяється ефективності емоційної взаємодії між вчителем і учнем. Мета такої взаємодії не змінювати й переробляти дитину, не вчити її спеціальних поведінкових навичок, а дати їй можливість бути самою собою. У цьому випадку вчитель створює атмосферу прийняття почуттів і думок дитини [3, с. 232-238].

Наукове осмислення сутності гри та її значення для формування когнітивної діяльності дітей було започатковано в психології. Багато психологів і вчителів дійшли висновку, що робити ставку в розвитку когнітивної діяльності тільки на навчальний процес (включаючи логічно-змістову побудову курсу, створення проблемних ситуацій, виконання принципу діалогічності тощо) недостатньо; необхідна організація спеціальних занять з удосконалення процесів мислення, запам'ятовування тощо.

Особливості уваги молодшого школяра залежать від розвитку нервової системи. Зміна процесу збудження та гальмування в корі великих півкуль у молодших школярів відбувається швидко. Цим пояснюється те, що діти цього віку дуже чутливі до зовнішніх вражень, легко звертають увагу на кожний подразник. Тому нове джерело збудження, яке виникає в корі мозку, спонукає дитину

відволікатися від того, на чому вона зосереджена. Відбувається нестійкість уваги, безпосереднє переключення її з одного предмета на інший. Цьому сприяє й досить розвинутий орієнтувальний рефлекс. Дитяча вразливість веде до того, що увага учня початкової школи виникає завдяки образному, наочному, яскравому навчальному матеріалу та емоційності викладання цього матеріалу.

Одна із загальних особливостей уваги молодшого школяра – здатність швидше зосереджуватися на предметах зовнішнього світу, аніж на власних думках та уявленнях.

Концентрація уваги учня початкової школи може бути достатньо інтенсивною, особливо під час виконання цікавих завдань, але стійкість уваги недостатньо розвинена. Іноді незначний подразник зовнішнього середовища веде до відволікання уваги.

Обсяг уваги, який здебільшого залежить від минулого досвіду людини, у школяра ще не дуже великий. Діти цього віку не завжди здатні утримувати в полі зору декілька об'єктів.

Розподіл уваги теж незначний, але він розвивається за перші роки навчання дітей.

Переключення уваги як процес перебуває у стадії розвитку в перші роки навчання. Загальна нестійкість уваги призводить до виявів неуважності в діяльності учня початкової школи.

У молодшому шкільному віці обидва види уваги (мимовільна та довільна) потребують розвитку. Увага розвивається через спеціальні психологічні вправи, які може використовувати у своїй роботі і психолог, і вчитель молодших класів.

До використання навчальної гри

потрібно підходити дуже вдумливо і обережно. Ігри доречні й ефективні не на всіх заняттях. Найбільш продуктивні вони на уроках узагальнення отриманих знань, закріплення їх або вироблення практичних умінь та навичок.

Характерні особливості гри – її двоплановість, притаманна драматичному мистецтву, елементи якого зберігаються в будь-якій колективній грі:

1) дитина, що грається, виконує реальну діяльність, здійснення якої потребує дій, пов'язаних із рішенням конкретних, часто нестандартних завдань;

2) низка моментів цієї діяльності має умовний характер, що дає змогу відволіктися від реальної ситуації.

Двоплановість гри обумовлює її розвивальний ефект. Психотерапевтичний ефект ігрових

занять досягається завдяки встановленню позитивно емоційного контакту між учнями початкової школи й дорослими.

Важливо створити під час ігрової діяльності на уроці ситуації успіху, оскільки це єдине джерело внутрішніх сил учня початкової школи, що народжує енергію для подолання труднощів і бажання вчитися.

Висновки. Отже, як свідчить аналіз психолого-педагогічної літератури та результати нашого дослідження, усе сказане дає змогу зробити висновок, що у грі дитина може вільно виразити себе, звільнитися від напруги повсякденного життя.

Ігрова терапія активізує життєві сили дітей, підвищує їхній тонус, настрій, і це є ефективними умовами для формування когнітивних процесів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Борщ О. Впровадження змісту ігрового навчання в педагогічну практику. *Початкова школа*. 2011. № 7. С. 39-40.
2. Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017р., №2145-VIII.
3. Кузікова С. Б. Теорія і практика вікової психокорекції. Навч. посібник. Суми, 2006. 384 с.
4. Психологічний супровід навчання і виховання учнів початкових класів. *Вісник психологічної служби Київщини*. Випуск 6. Біла Церква, 2013.
5. Рев'яков І. С. Гра як психологічний феномен: основні підходи. *Психологічна газета*. 2010. Травень (№10). С. 23-25.